

Gymnasieelevers brug af epistemiske verber som stance-markører i danskfagets elevtekster

Ulf Dalvad Berthelsen, Morten Tannert & Ea Lindhardt Overgaard
Aarhus Universitet, VIA University College

Indledning

Når elever overgår fra grundskolen til gymnasiet, mødes de af en skrivekultur, der modsat grundskolens mere narrative og personligt forankrede skrivning er kendetegnet ved, at de ikke blot skal gengive viden, men også tage stilling til den og positionere sig i forhold til det stof, de arbejder med. Ifølge Krogh (2014) indebærer denne overgang en bevægelse fra en mere erfarings- og attitudebåren skrivetradition til en mere akademisk og analytisk orienteret skrivekultur, hvor eleverne skal demonstrere rationel argumentation, markere kildehenvisninger eksplicit og demonstrere, at de kan inddrage fagligt relevante begreber. I gymnasiet skal eleverne således lære at deltage i en faglig samtale gennem deres tekster og udvikle en forståelse af disciplinære tekstnormer og konventioner, hvor de skal navigere mellem at markere grader af henholdsvis forbehold og sikkerhed i de faglige udsagn, de kommer med.

Et centralt begreb for at forstå, hvordan denne epistemiske stilningtagen materialiserer sig sprogligt i elevernes tekster, er begrebet *stance*. Stance dækker over den måde, hvorpå skriveren sprogligt udtrykker sin position i forhold til et givent emne, herunder markerer graden af sikkerhed, usikkerhed, forbehold eller overbevisning (Gray & Biber 2012). Stance er således ikke blot en individuel markering af holdning, men også en interaktionel ressource, hvor skriveren positionerer sig i forhold til et forventet publikum og de disciplinære normer, som gør sig gældende inden for et givent fagligt område

(Hyland 2005). Den sproglige realisering af stance er knyttet til bl.a. attitudeadverbialer, epistemiske verber samt bestemte konjunktioner og nominalfraser (se bl.a. Aull 2019; Hyland 2005, 2018; Jiang & Hyland 2015). En del studier, bl.a. Hyland (1995; 1998a) og Poole et al. (2019), peger imidlertid på, at en af de vigtigste sproglige ressourcer ift. at markere epistemisk sikkerhed og usikkerhed er knyttet til skriverens anvendelser af epistemiske verber, som bruges til at signalere grader af sikkerhed og forbehold for udsagn i en tekst.

I denne artikel undersøger vi derfor, hvordan gymnasieelever anvender netop epistemiske verber som stance-markører i deres skriftlige tekster skrevet inden for rammerne af gymnasiets danskfag. Vi undersøger, dels hvilke epistemiske verber eleverne faktisk anvender som stance-markører i teksterne, dels hvilke forskelle der er i elevernes anvendelse af disse verber mellem henholdsvis 1. og 3.g. Artiklens forskningsspørgsmål lyder således:

- 1) Hvilke epistemiske verber anvender gymnasieelever fra 1.g og 3.g som stance-markører i deres skriftlige tekster i danskundervisningen?
- 2) I hvilken grad udvikler gennemsnittet af epistemiske verber anvendt som stance-markører pr. tekst sig mellem 1.g og 3.g?

Ved at besvare disse spørgsmål bidrager artiklen til den eksisterende forskning om akademisk skrivning og udviklingen af stemme i gymnasiale kontekster, samtidig med at den tilbyder empirisk viden om en central kategori af stance-markører i elevtekster. Vi indleder med en teoretisk rammesætning efterfulgt af en gennemgang af undersøgelsens datamateriale og statistiske metode. Herefter gennemgår vi resultaterne og slutter af med at diskutere deres relevans og rækkevidde.

Epistemiske verber

Epistemiske verber udgør en særlig kategori af verber, der afspejler afsenderens grad af forpligtelse på sandhedsværdien af sine udsagn. De spiller en central rolle i akademisk og argumenterende skrivning, idet de både kan nedtone og forstærke påstande. På den ene side fungerer de således som såkaldte hedges, der udtrykker forsigtighed

og usikkerhed (fx synes, tror, formoder), og på den anden side som boosters, der signalerer sikkerhed og overbevisning (fx ved, hævder) (Hyland, 2018). Ifølge Hyland (1998b) er epistemiske verber således med til at markere skriverens kilde til viden og grad af sikkerhed, fx ved at markere om skriverens påstande beror på personlig tro, logiske slutninger, andenhåndsviden eller sansninger.

Der findes således forskellige forsøg på kategoriseringer af de epistemiske verber. Heltoft (1981) skelner eksempelvis mellem semifaktiver, som er beskrivende og ikke nødvendigvis indebærer en vurdering af sandhedsværdi (fx tro, antage, mene, formode), og inferensverber, der kræver en logisk vurdering og ofte forudsætter bevisførelse eller dokumentation for at understøtte en påstand (fx bevise, dokumentere, godtgøre, vise). Hyland (1996; 1998b) opdeler verberne i tre grupper: vurderende, der er spekulative og markerer usikkerhed (fx antager, tror, formoder, forudser, indikerer), evidentielle, som angiver en vurdering baseret på observerbare tegn (fx fremstår, ser ud til) og deduktive, der knytter sig til logiske slutninger (fx udregner, udleder, infererer). Biber (2006) laver en mere overordnet distinktion mellem epistemiske verber, der udtrykker henholdsvis sikkerhed (fx konkluderer, demonstrerer, ved, beviser, viser, forstår) og sandsynlighed (fx tror, antager, forestiller, forudsætter, mistænker, tænker). Fælles for disse kategoriseringer er, at de fokuserer på, hvordan epistemiske verber på forskellig vis afspejler grader af sikkerhed og forbehold som led i en skrifters argumentation i en tekst.

I tillæg til dette påpeger Widell (2016), at alle epistemiske verber ikke er på samme niveau, og at der må skelnes mellem verber, der rummer en objektiv dimension med mulighed for efterprøvning på baggrund af offentlige kriterier (fx mener, tror, håber), og verber som *synes* og *ser ud som*, der indtager en særstilling ved udelukkende at referere til en subjektiv oplevelse og dermed kan fungere som en slags metaverber, der dementerer offentlighedssiden af andre epistemiske verber. Det er derfor ikke ligegyldigt, hvilke epistemiske verber der anvendes i en tekst, da de påvirker både fortolkningen af indholdet og afsenderens positionering over for læseren. Derfor er det også klart, at netop de epistemiske verber kan tænkes at spille en væsentlig rolle i tilegnelsen af skrivekulturelle normer i gymnasiet, hvor epistemicitet netop står centralt.

Mange af de korpuslingvistiske studier, som undersøger anvendelsen af epistemiske verber som stance-markører i forskellige former for tekster, undersøger verberne som en del af en bredere undersøgelse af stemme (voice) og stillingtagen (stance). Poole et al. (2019) og Millar & Batalo (2024) undersøger eksempelvis stance, herunder epistemiske verber, i henholdsvis forskningsartikler inden for biokemisk forskning og abstracts og forskningsansøgninger inden for biomedicin, og på samme måde har Hyland (1995; 1996; 1998a; 1998b; 2000) fokuseret på, hvordan henholdsvis forbehold og sikkerhed realiseres sprogligt i forskningsartikler inden for forskellige videnskabelige områder. I forlængelse heraf sammenligner Overgaard & Berthelsen (2024) brugen af bl.a. modalverber i sprogvidenskabelige forskningsartikler og AI-genererede tekster. Udover disse studier med fokus på professionel akademisk skrivning har andre stance-orienterede studier fokuseret på fx oversættelse af politisk sprog (Zhang & Cheung 2022) og sprog i forskellige nyhedsmedier (Chen & Li 2023).

Inden for den uddannelsesorienterede skriveforskning fokuserer en del studier dels på brugen af epistemiske markører blandt universitetsstuderende (fx Aull 2019; Lancaster 2016; Yoon & Römer 2020), dels på tilegnelsen af epistemiske, sproglige ressourcer hos fx andet- (fx Crosthwaite & Jiang 2017; Fogal 2019; Zhao 2012) eller fremmedsproglørnere (fx Thomson, 2020; Yoon, 2017) på forskellige uddannelsesniveauer. Forskningsfeltet er således præget af en mangel på studier, der undersøger, hvordan elever i grundskolen og på ungdomsuddannelser faktisk bruger epistemiske markører, herunder epistemiske verber, i deres skriftlige arbejde. Dette er bemærkelsesværdigt, da det epistemiske ellers spiller en central rolle i gymnasiets skrivekultur. Derudover savnes undersøgelser, der systematisk kortlægger, hvilke epistemiske verber elever faktisk anvender, samt hvordan deres brug udvikler sig over tid – særligt i en dansksproget kontekst.

I forlængelse heraf bidrager dette studie til forskningsfeltet ved 1) at undersøge, hvilke epistemiske verber er mest frekvente i elevtekster fra gymnasiet, og 2) at undersøge, om der er forskelle mellem klassetrin i anvendelsen af de epistemiske verber. Studiet er således eksplorativt og bidrager med viden om, hvilke epistemiske verber elever i gymnasiet faktisk bringer i anvendelse i deres tekster på forskellige klassetrin.

Data og metode

Korpuset består af i alt 801 tekster, heraf 440 skrevet af 1.g-elever og 361 skrevet af 3. g-elever. Tekstkorpusets samlede omfang er 1.057.529 ord. Teksterne stammer fra et større korpus af elevtekster bestående af samtlige skriftlige opgaver skrevet af en gymnasieårgang på 80 elever i løbet af deres 3-årige gymnasieforløb. Der er således tale om et kohortestudie i den forstand, at det er de samme elever, der har skrevet både 1.g-teksterne og 3.g-teksterne. Det er desuden vigtigt at bemærke, at indsamlingen af teksterne var afsluttet inden 2022, og at teksterne derfor med sikkerhed ikke er skrevet med hjælp fra AI-drevne teknologier.

Som beskrevet ovenfor betegner begrebet stance det forhold, at afsenderen markerer en personlig stillingtagen til et omtalt sagforhold. Epistemiske verber tjener dette formål, når de anvendes i præsens i førstepersonskonstruktioner, fx 'jeg ved' eller 'jeg tror'. Anvendes de derimod i tredjepersonskonstruktioner, har de ikke længere funktion som stance-markører, idet fx 'hun ved' eller 'hun tror' ikke udtrykker afsenderens stillingtagen, men refererer den omtalte persons viden eller holdning. Det samme gælder, hvis de epistemiske verber anvendes i præteritum, fx 'jeg vidste' eller 'jeg troede'. Her markerer brugen af de epistemiske verber ikke afsenderens stillingtagen til et omtalt sagforhold, men referer derimod til en tidligere indtaget epistemisk position. Af denne grund fokuserer vi i denne undersøgelse udelukkende på epistemiske verber anvendt i præsens i førstepersonskonstruktioner. Vi har genereret det konkrete datasæt på følgende måde:

- 1) Det store datasæt indeholder elevtekster fra 1.g, 2.g, og 3.g og indeholder udover danske stile også fx samfundsfags- og biologirapporter. Første skridt var derfor at udtrække en delmængde begrænset til danske stile skrevet af elever i henholdsvis 1.g og 3.g.
- 2) De rå tekstdata blev herefter rensat for støj, herunder sidehoved og sidefod, sidetal, linjeskift mm.
- 3) Korpuset blev efterfølgende annoteret automatisk ved hjælp af Python-biblioteket spaCy (Montani m.fl. 2020). Annoteringen inkluderede ordklasser (part of speech tags) og syntaktiske relationer (dependency tags).

- 4) På baggrund af annoteringen blev der herefter udtrukket en liste med unikke verber repræsenteret i korpusset. På baggrund af en manuel gennemgang af denne liste blev følgende verber inkluderet i den endelige liste af epistemiske verber: *antager, forstår, fortolker, føler, håber, hævder, mener, opfatter, oplever, påstår, spekulerer, synes, tolker, tror, tvivler, tænker, ved, vurderer*.
- 5) Frekvensen af de enkelte epistemiske verber anvendt som stance-markører blev herefter opgjort som antallet af de instanser af verbet i præsens, hvor det indgår i en neksusforbindelse med et førstepersonspronomen.

Med henblik på at undersøge om den gennemsnitlige brug af de enkelte epistemiske verber anvendt som stance-markører udviklede sig fra 1.g til 3.g, beregnede vi Cohen's d mellem de to grupper. Cohen's d måler kort fortalt forskellen mellem to grupperes gennemsnit målt i standardafvigelse, hvilket giver et simpelt og standardiseret mål for forskellens størrelse. Cohens d fortolkes normalt på følgende måde: $d = 0,2$ lille effekt, $d = 0,5$ middelmådig effekt, $d = 0,8$ stor effekt (Cohen m.fl. 2017). Da de to grupper ikke var lige store, beregnedes effekten ikke direkte på frekvenserne, men derimod på ratioerne af de enkelte epistemiske verber i en tekst relativt til tekstens samlede antal verber.

Som følge af korpussets beskaffenhed er der ikke foretaget en signifikansberegning i form af en t -test eller lignende. Statistisk signifikans angiver sandsynligheden for, at en observeret effekt i en stikprøve ikke skyldes tilfældigheder, og dermed kan antages at gælde for hele populationen. I denne undersøgelse er der imidlertid ikke tale om en stikprøve, men derimod om en population i den forstand, at alle elever på den givne årgang medvirkede i undersøgelsen. Resultatet kan naturligvis ikke generaliseres, men de målte forskelle er på den anden side reelt observerede forskelle mellem de to grupper af tekster.

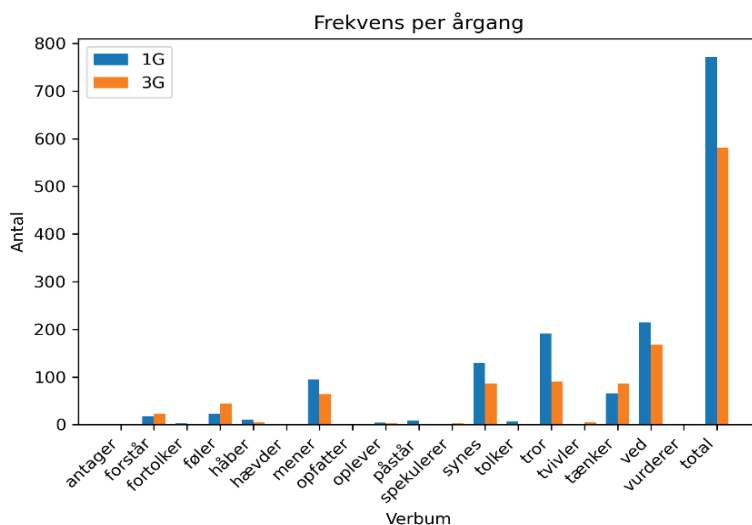
Resultater

I det følgende gennemgår vi resultaterne af analysen med henblik på at give et billede af udviklingen i brugen af epistemiske verber anvendt som stance-markører fra 1.g til 3.g. Vi adresserer først spørgsmålet

om, hvilke epistemiske verber gymnasieeleverne i undersøgelsen faktisk anvender i henholdsvis 1.g og 3.g i deres skriftlige tekster i danskundervisningen. Derefter adresserer vi spørgsmålet om, i hvilken grad gennemsnittet af epistemiske verber pr. tekst udvikler sig mellem 1.g og 3.g.

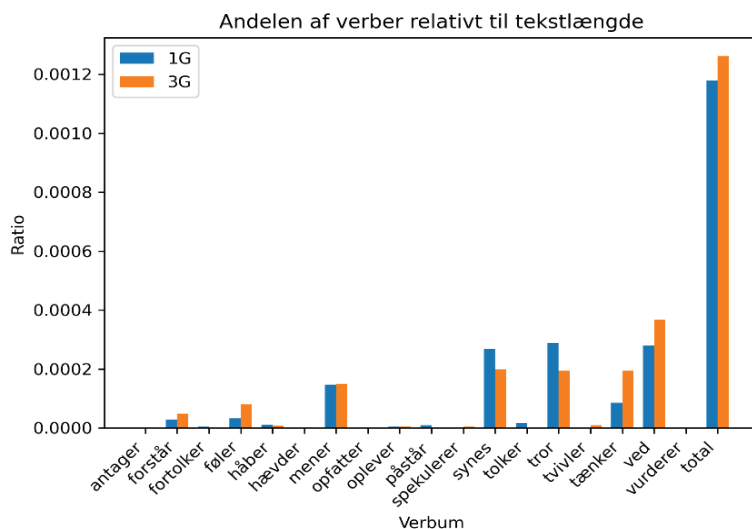
Hvis vi ser på det første spørgsmål, så viser undersøgelsen, at der i korpusset optræder i alt atten forskellige epistemiske verber i nek-susforbindelse med et førstepersonspronomen. Der er som allerede nævnt tale om følgende verber: *antager, forstår, fortolker, føler, håber, hævder, mener, opfatter, oplever, påstår, spekulerer, synes, tolker, tror, tvivler, tænker, ved, vurderer*. Af figur 1 nedenfor fremgår det, at der er meget stor variation i, hvor meget de hver især bliver brugt. *Ved* ligger klart højest med en frekvens på 214 i 1.g og 168 i 3.g, mens *hævder* og *opfatter* ligger i bunden med kun en enkelt forekomst hver, begge i 1.g.

Der er imidlertid tale om en meget ujævn fordeling, og som det også fremgår af figur 1, er der fem topscorere, nemlig *mener* (1.g: 95, 3.g: 64), *synes* (1.g: 129, 3.g: 86), *tror* (1.g: 191, 3.g: 91), *tænker* (1.g: 65, 3.g: 86) og *ved* (1.g: 214, 3.g: 168). Disse fem udgør tilsammen 90% (654/771) af de anvendte epistemiske verber i 1.g og 85% (495/581) af de anvendte epistemiske verber i 3.g.

Figur 1: De epistemiske verbers frekvens per årgang

De fem epistemiske verber udgør en blanding af både semifaktive og vurderende verber. *Mener* er et semifaktivt verbum (Heltoft 1981), der typisk præsenterer en holdning uden nødvendigvis at signalere en stærk vurdering af sandhedsværdien, mens *synes* er et mere subjektivt og vurderende verbum (Hyland 1998b; Widell 2016), der indikerer en skriver, der er personligt engageret i teksten. *Synes* er interessant i en akademisk kontekst, da det kan signalere en form for epistemisk forsigtighed eller åbenhed over for alternative perspektiver og kan derfor betragtes som en udtryk for epistemisk forbehold. *Tror* og *tænker* deler denne vurderende funktion, men også med en stærkt subjektiv dimension. *Tror* markerer således epistemisk forbehold, mens *tænker* kan antyde en mere reflektiv, men stadig spekulativ position. *Ved* betragtes umiddelbart som et evidentielt verbum, som signalerer sikkerhed og objektiv viden (Hyland 1998b), men dets funktion er dog kontekstafhængig og kan ændre karakter, fx i kombination med adverbiet *ikke*, hvor *ved ikke* snarere udtrykker en form for erkendt uvidenhed eller epistemisk usikkerhed. Samlet set er der altså en klar overvægt af verber, der udtrykker holdning snarere end epistemisk stillingtagen i snæver forstand, dvs. forstået som angivelse af højere eller lavere grad af forpligtelse på et givet udsagns sandhedsværdi.

Figur 2: Andelen af verber relativt til tekstlængde

Vi vender nu blikket mod det andet spørgsmål, nemlig spørgsmålet om, i hvilket omfang den gennemsnitlige brug de forskellige epistemiske verber udvikler sig over tid. Da de to grupper ikke er lige store, har vi i første omgang omregnet de rå frekvenser til ratioer af antallet af epistemiske verber relativt til tekstlængde.

Verbum	1G frekv.	3G frekv.	1G gns.	3G gns.	1G std.	3G std.	Cohens d
antager	1	1	2,136022e-06	0,000002	0,000045	0,000043	0,00
forstår	17	23	2,841092e-05	0,000048	0,000172	0,000317	0,08
fortolker	3	0	4,193158e-06	0,000000	0,000051	0,000000	-0,11
føler	23	44	3,314907e-05	0,000081	0,000258	0,000346	0,16
håber	10	5	1,151821e-05	0,000008	0,000124	0,000086	-0,03
hævder	1	0	1,328303e-06	0,000000	0,000028	0,000000	-0,06
mener	95	64	1,460514e-04	0,000148	0,000471	0,000718	0,00
opfatter	0	1	0,000000e+00	0,000001	0,000000	0,000025	0,08
oplever	4	3	4,158593e-06	0,000006	0,000046	0,000064	0,03
påstår	9	0	9,164849e-06	0,000000	0,000092	0,000000	-0,14
spekulerer	0	3	0,000000e+00	0,000004	0,000000	0,000082	0,08
synes	129	86	2,685863e-04	0,000198	0,001207	0,000888	-0,07
tolker	7	0	1,581502e-05	0,000000	0,000127	0,000000	-0,17
tror	191	91	2,887015e-04	0,000195	0,000885	0,000734	-0,11
tvivler	1	5	7,403020e-07	0,000009	0,000016	0,000096	0,13
tænker	65	86	8,556982e-05	0,000194	0,000378	0,001049	0,14
ved	214	168	2,795882e-04	0,000367	0,000807	0,000972	0,10
vurderer	1	1	8,047901e-07	0,000001	0,000017	0,000023	0,02
total	771	581	1,179916e-03	0,001261	0,002421	0,002758	0,03

Tabel 1: Oversigt over resultater

Af tabel 1 fremgår det, at selvom den rå frekvens falder fra 1.g til 3.g (se figur 1), er der samlet set en lille stigning i den samlede gennemsnitlige andel af epistemiske verber per tekst (fra 0.00118 til 0.00126). Ser vi herefter på de enkelte verber, er der en lille stigning for *forstår*, *føler*, *mener*, *opfatter*, *oplever*, *spekulerer*, *tvivler*, *tænker*, *ved*, *vurderer*, mens der er et lille fald for *fortolker*, *håber*, *hævder*, *påstår* og *tolker*. For *antager* er der ingen målbar forskel.

Der er generelt tale om meget små forskelle, så for at vurdere relevansen af forskellene har vi for hvert enkelt verbum samt for det samlede antal verber beregnet Cohens d. Cohens d måler

effektstørrelse, og vi forstår i denne sammenhæng effekt som det, at elevernes skrivning udvikler sig fra 1. g til 3. g som en konsekvens af det at have gået i gymnasiet (med alt hvad det indebærer) i tre år. Af tabel 1 fremgår det, at der generelt er tale om meget små effektstørrelser. En effektstørrelse mindre end 0,2 anses for lille, og alle de målte forskelle ligger under denne grænse. Dette gælder også den samlede effekt, der er så lille (0,03), at den i praksis må anses for at være uden betydning.

For verberne *antager*, *fortolker*, *håber*, *hævder*, *opfatter*, *oplever*, *påstår*, *spekulerer*, *tolker*, *tvivler* og *vurderer* er frekvenserne så lave (i de fleste tilfælde tæt på nul), at det ikke meningsfuldt kan forklares, hvad effektstørrelsen er et udtryk for. Fx optræder *fortolker* kun tre gange i alt i samtlige 1.g-tekster og slet ikke i 3.g-tekster, hvilket ikke desto mindre resulterer i en negativ effekt på -0,11. Ser vi herefter på de fem topscorere, er der for *mener* ingen målbar effekt, for *tolker* og *tvivler* en lille negativ effekt på henholdsvis -0,07 og -0,11 og for *tænker* og *ved* en lille positiv effekt på henholdsvis 0,14 og 0,10. Endelig er der verberne *forstår* og *føler*, der ikke er blandt topscorerne, men dog optræder i et sådant omfang, at de også er interessante at kigge på. Her ser vi i begge tilfælde en lille stigning i form af effektstørrelser på henholdsvis 0,08 og 0,16. Den første er meget lav, og den anden er lav, men blandt de højest målte.

Det er vigtigt at forstå effekterne i kontekst af det samlede konstrukt for *stance*. Elever markerer epistemisk stillingtagen på mange måder, og denne undersøgelse har kun belyst én dimension heraf. Stillingtagen kan også udtrykkes gennem andre sproglige ressourcer, såsom epistemisk brug af modalverber (Mortensen 2012), attitudeadverbialer (Berthelsen 2007) og bestemte nominaler (Jiang & Hyland 2015). På den baggrund er det forventeligt, at analysen viser små effektstørrelser, da den kun dækker én del af et langt mere komplekst sprogligt mønster. Med det in mente vil vi nu opsummere undersøgelsens resultater.

For det første viste det sig, at der i alt optræder atten forskellige verber i korpusset, men at der samtidig var relativt lidt variation forstået på den måde, at de fem topscorere (*mener*, *synes*, *tror*, *tænker* og *ved*) udgjorde henholdsvis 90% i 1. g og 85% i 3. g af de anvendte verber. For det andet viste det sig, at effektstørrelsen for det samlede antal verber (0,03) var så lille, at det i praksis må betragtes således,

at der overordnet set ikke sker en udvikling i brugen af epistemiske verber fra 1.g til 3.g. Da vi så nærmere på effektstørrelserne for de enkelte epistemiske verber, viste der sig dog små variationer. Det er vigtigt at være opmærksom på, at disse effektstørrelser er meget små, og at betydningen derfor ikke må overdrives. Taget i betragtning, at et vigtigt formål med gymnasiet er forberedelse til videregående uddannelse, og at man derfor kunne forvente en mere præcis og formel akademisk skrivestil, er det dog alligevel bemærkelsesværdigt, dels at det viser sig, at der anvendes et meget begrænset udvalg af epistemiske verber, og at dette ikke ser ud til at udvikle sig i løbet af gymnasiet, dels at de epistemiske verber, der faktisk anvendes, for de flestes vedkommende udtrykker holdning. Vi så ganske vist et lille fald i brugen af *synes* og *tror*; men til gengæld en lille stigning i *føler*. Der er således en udpræget brug af holdningsorienterede epistemiske verber i både 1.g og 3.g, og det ser ikke ud til at ændre sig i løbet af gymnasiet.

Afsluttende bemærkninger

Som vi indledte artiklen med at understrege, er gymnasiet et interessant sted at undersøge, hvad der kendetegner begyndende akademisk skrivning. Gymnasiets skrivekultur er kendetegnet ved, at eleverne skal tilegne sig en række akademiske normer for skrivning, som adskiller sig fra grundskolens mere personligt og attitudebårne skrivekultur. Der er således tale om en vigtig skriveudviklingsperiode, hvor eleverne skal lære at skrive nye typer af tekster, hvor faglig stillingtagen står centralt. Når man ser på undersøgelsens resultater i dette lys, er det bemærkelsesværdigt, dels at repertoire af epistemiske verber synes at være relativt begrænset, også over tid, dels at effekten af at gå i gymnasiet synes at være meget begrænset, når vi ser på, hvordan brugen af de epistemiske verber udvikler sig over tid. Det er også interessant, at der i vid udstrækning anvendes holdningsbaserede epistemiske verber, og at dette ikke ændrer sig over tid. Vores undersøgelse kan ikke forklare dette, men et muligt bud kunne være, at der i gymnasiet undervises målrettet mod de snævre artikelgenrer, der er omdrejningspunktet i danskfagets afsluttende skriftlige eksamen (Berthelsen 2021).

En anden mulig forklaring er, at skriveudvikling er en kompleks og langsom proces, der udfolder sig over et samlet uddannelsesforløb på op mod tyve år fra indskoling til endt videregående uddannelse (og også efter i professionelle sammenhænge). Det at faglig stillingtagen gøres til et eksplicit fagligt mål betyder ikke, at udviklingen af stillingtagen i tekster af den grund følger et lineært forløb. Tværtimod peger flere studier på, at udviklingen i stedet følger mere komplekse, rekursive forløb (Allen et al. 2016; Crossley et al. 2014; Myhill 2009), og eleverne kan derfor tænkes at befinde sig på forskellige stadier i deres udvikling af akademisk stemme og epistemisk positionering. Tidligere studier af skrivekultur i gymnasiet peger fx på, at nogle elever har svært ved at påtage sig den nye mere akademiske skriveridentitet og i løbet af gymnasietiden fastholder den mere personligt engagerede og subjektive skriveridentitet, som de har udviklet i grundskolen (Hobel & Piekut 2016). Dette kan være en del af forklaringen på, hvorfor vi ser forholdsvis små effekter mellem klassetrin i vores analyser.

Det er også vigtigt at fremhæve, at de små effekter ikke nødvendigvis betyder, at der ingen udvikling finder sted. Snarere kan det pege på, at udviklingen er ujævn og præget af individuelle variationer i, hvordan eleverne navigerer mellem de skrivetraditioner, de møder. Nogle elever formår måske hurtigere at integrere en akademisk stemme og anvende mere distancerede, epistemiske formuleringer, mens andre i højere grad fastholder en personlig tilgang – enten bevidst som en skrivestil, de føler sig trygge ved, eller ubevidst fordi de endnu ikke har tilegnet sig de nødvendige skriftsproglige repertoarer til at skrive mere akademisk. Desuden kan de små effekter også afspejle, at eleverne i løbet af gymnasiet eksperimenterer med forskellige stemmer og positioneringer i deres tekster, afhængigt af faglige kontekster og opgavetyper. I nogle fag og opgaver kan de fx opfordres til en mere undersøgende, kundskabsudviklende skrivning, mens andre opgaver i højere grad fremmer en kundskabsdokumenterende tilgang, hvor reproduktion af viden er i centrum (Krogh 2010). Denne variation i skriveordrer og faglige skrivekulturer kan medvirke til at sløre overordnede udviklingstendenser, når vi ser på tværs af klassetrin.

I denne undersøgelse er vi gået eksplorativt til værks og har afdækket, dels hvilke epistemiske verber eleverne anvender som stance-markører i deres tekster, dels hvordan disse verber fordeler sig

på tværs af klassetrin. Vi har i undersøgelsen kun fokuseret på finitte epistemiske verber i præsens, som stod i neksusforbindelse med et førstepersonspronomen, for at sikre, at vi kun undersøgte explicit, selvpositionerende stillingtagen. En inddragelse af fx infinitiver eller participier (fx i kombination med modalverber) kunne give adgang til mere implicite, hypotetiske eller bagudrettede former for epistemisk stillingtagen og kunne derfor være relevante udvidelser af analysefeltet i fremtidige studier. Desuden kunne det være frugtbart at se nærmere på samspillet mellem elevernes valg af epistemiske verber og de specifikke skriveordrer og genrer, de skriver på baggrund af. En sådan tilgang vil bidrage til en mere nuanceret forståelse af, hvordan elever tilnærmer sig og udvikler en epistemisk stemme i deres tekster.

Litteratur

- Allen, Laura, Snow, Erica, & McNamara, Danielle (2016). The narrative waltz: The role of flexibility in writing proficiency. *Journal of Educational Psychology*, 108(7), 911–924. <https://doi.org/10.1037/edu0000109>
- Aull, Laura (2019). Linguistic Markers of Stance and Genre in Upper-Level Student Writing. *Written Communication*, 36(2), 267-295. <https://doi.org/10.1177/0741088318819472>
- Berthelsen, Ulf Dalvad (2007). Attitudeadverbialerne i semantisk og pragmatisk perspektiv. I Peter Widell & Ulf Dalvad Berthelsen (red.), *11. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (s. 52-63). Aarhus Universitet.
- Berthelsen, Ulf Dalvad (2021). Digitale tekster og skriftlig fremstilling i gymnasiet: Et curriculumperspektiv. *Tidsskriftet Læring Og Medier (LOM)*, 13(23). <https://doi.org/10.7146/lom.v13i23.120963>
- Biber, Douglas (2006). *University Language: A corpus-based study of spoken and written registers*. John Benjamins Publishing Company.
- Chen, Lin & Li, Chun (2023). Interactional metadiscourse in news commentaries: A corpus-based study of China Daily and The New York Times. *Journal of Pragmatics*, 212, 29-40.
- Cohen, Louis, Manion, Lawrence, & Morrison, Keith (2017). *Research Methods in Education*. Routledge.
- Crossley, Scott, Roscoe, Rod & McNamara, Danielle (2014). What Is Successful Writing? An Investigation Into the Multiple Ways Writers Can Write Successful Essays. *Written Communication*, 31(2), 184-214. <https://doi.org/10.1177/0741088314526354>
- Crosthwaite, Peter & Jiang, Kevin (2017). Does EAP affect written L2 academic stance? A longitudinal learner corpus study. *System*, 69, 92-107. <https://doi.org/10.1016/j.system.2017.06.010>

- Fogal, Gary (2019). Tracking Microgenetic Changes in Authorial Voice Development from a Complexity Theory Perspective. *Applied Linguistics*, 40(3), 432-455. <https://doi.org/10.1093/applin/amx031>
- Gray, Bethany & Biber, Douglas (2012). Current Conceptions of Stance. I Ken Hyland & Carmen Sancho Guinda (red.). *Stance and Voice in Written Academic Genres* (s. 15-33). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137030825_2
- Heltoft, Lars (1981). Grammar and the Intersubjectivity of Language. Focus on Epistemic Verbs. *Nordic Journal of Linguistics*, 4(2), 91-109. <https://doi.org/10.1017/S0332586500000706>
- Ines Montani, Matthew Honnibal, Matthew Honnibal, Adriane Boyd, Sofie Van Landeghem, & Henning Peters. (2023). explosion/spaCy: v3.7.2: Fixes for APIs and requirements (v3.7.2). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10009823>
- Hobel, Peter & Piekut, Anke (2016). Skrivedidaktiske udfordringer og perspektiver. I Ellen Krogh & Karen Sonne Jakobsen (red.). *Skriverudviklinger i gymnasiet* (s. 245-279). Syddansk Universitetsforlag.
- Hyland, Ken (1995). The Author in the Text: Hedging Scientific Writing. *Hong Kong Papers in Linguistics and Language Teaching*, 18, 33-43.
- Hyland, Ken (1996). Writing Without Conviction? Hedging in Science Research Articles. *Applied Linguistics*, 17(4), 433-454. <https://doi.org/10.1093/applin/17.4.433>
- Hyland, Ken (1998a). Boosting, hedging and the negotiation of academic knowledge. *Text*, 18(3), 349-382.
- Hyland, Ken (1998b). *Hedging in Scientific Research Articles*. John Benjamins Publishing.
- Hyland, Ken (2000). Hedges, Boosters and Lexical Invisibility: Noticing Modifiers in Academic Texts. *Language Awareness*, 9(4), 179-197.
- Hyland, Ken (2005). Stance and engagement: a model of interaction in academic discourse. *Discourse Studies*, 7(2), 173-192. <https://doi.org/10.1177/1461445605050365>
- Hyland, Ken (2018). *Metadiscourse: Exploring Interaction in Writing*. Bloomsbury.
- Jiang, Feng Kevin & Hyland, Ken (2015). 'The fact that': Stance nouns in disciplinary writing. *Discourse Studies*, 17(5), 529-550. <https://doi.org/10.1177/1461445615590719>
- Krawczak, Karolina (2014). Epistemic stance predicates in English: A quantitative corpus-driven study of subjectivity. I Dyland Glynn & Mette Sjölin (Red.), *Subjectivity and Epistemicity: Corpus, discourse, and literary approaches to stance* (s. 303-328). Lund University Press.
- Krogh, Ellen (red.) (2010). *Videnskabsretorik og skrivedidaktik. Rapport om et forsknings- og udviklingsprojekt med deltagelse af Avedøre Gymnasium, Kongsholm Gymnasium & HF samt Syddansk Universitet*. Gymnasiepædagogik 77. Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier, Syddansk Universitet.
- Krogh, Ellen (2014). Overgangen fra grundskole til gymnasium. En elevskrifters håndtering af skiftende skrivekulturer og positioneringer. I Peter Andersson, Per

- Holmberg, Anna Lyngfelt, Anna Nordenstam & Olle Widhe (red.), *Mångfaldens möjligheter: Litteratur- och språkdidaktik i Norden* (s. 155-180). Institutionen för svenska språket, Göteborgs Universitet.
- Lancaster, Zak (2016). Expressing stance in undergraduate writing: Discipline-specific and general qualities. *Journal of English for Academic Purposes*, 23, 16-30. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2016.05.006>
- Millar, Neil & Batalo, Bojan (2024). Comparative analysis of epistemic stance in abstracts of published biomedical research and associated National Institutes of Health funding applications (1985–2020). *Applied Linguistics*, 2024, 1-20. <https://doi.org/10.1093/applin/amae072>
- Mortensen, Janus (2012). Epistemisk positionering i dansk talesprog. *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 42(42), 62–91. <https://doi.org/10.7146/nys.v42i42.13674>
- Myhill, Debra (2009). Becoming a Designer. Trajectories of Linguistic Development. I Roger Beard, Debra Myhill, Jeni Riley & Martin Nystrand (red.), *The SAGE Handbook of Writing Development* (s. 402–414). SAGE.
- Overgaard, Ea Lindhardt & Berthelsen, Ulf Dalvad (2024). Kan AI reproducere fagdisciplinær stemme? Et komparativt korpusbaseret studie af GPT4's evne til at reproducere fagdisciplinær stemme i AI-genereret sprogvidenskabelig prosa. *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 65, 41-78. <https://doi.org/10.7146/nys.v1i65.143044>
- Poole, Robert, Gnann, Andrew & Hahn-Powell, Gus (2019). Epistemic stance and the construction of knowledge in science writing: A diachronic corpus study. *Journal of English for Academic Purposes*, 42, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2019.100784>
- Thomson, James Jacob (2020). Metadiscourse in upper secondary pupil essays: Adapting a taxonomy. *Nordic Journal of Literacy Research*, 6(1), 26-48. <https://doi.org/10.23865/njlr.v6.1720>
- Widell, Peter (2016). Ekspressivet: En forsømt talehandlingstype. I Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard & Kathrine Thisted Petersen (red.), *16. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog* (s. 367-389). Aarhus Universitet.
- Yoon, Hyung-Jo (2017). Textual voice elements and voice strength in EFL argumentative writing. *Assessing Writing*, 32, 72-84. <https://doi.org/10.1016/j.asw.2017.02.002>
- Yoon, Hyung-Jo & Römer, Ute (2020). Quantifying Disciplinary Voices: An Automated Approach to Interactional Metadiscourse in Successful Student Writing. *Written Communication*, 37(2), 208-244. <https://doi.org/10.1177/0741088319898672>
- Zhang, Yifan & Cheung, Andrew (2022). A corpus-based study of modal verbs in Chinese–English governmental press conference interpreting. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1065077>